

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETTO—YEAR XIV.

Cena Mata
je 25.00.Entered as second-class mailing January 22, 1918, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 7. oktobra (Oct. 7) 1921.

Subscription \$5.00
Yearly.Uradni in upravni prostori:
2657 So. Lawndale ave.Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ALI KONFERENCA REŠI VPOBAŠANJA DALJNEGA VZTOKA?

**KITAJSKA POSTAJA ČIMDA-
LJE BOLE TED GREH.**

Iz Indije prihajajo glasovi o no-
vih zanesljivih prihajajočih
novosti.

Washington, D. C. (Federated Press). — Legi-
timna kitajska vlada v Kantonu je v pondeljek branjala Ma Soo-
ju, tukajnjemu zastopniku dr. Sunjatsen, da je Peking odklo-
nil ponudbo enega izmed štirih
njenih komisarjev za washingtonsko konferenco. Dr. Vu, sin
dr. Vutinfanga, zunanjega ministra kantonove vlade, ne bo član
delegacije, ki bo zased poslana iz
Pekinga. Jasna Kitajska, ki je
javila, da povrati na ves Kitaj, bo
zastopana tukaj, toda samo po
svetu pravici.

Mr. Ma je pojasnil, da vpraša-
nja, o katerih bodo razpravljali
na konferenci, niso splošna, am-
pak so konkretna. Rešiti ni treba
vprašanja odprtih duri v Kitaj-
ski, ampak rešiti se morata defini-
tivna aplikacija pravila odprtih
vrat in princip teritorialne
integratote Kitajske za Santung, Mandzjin in razne druge pokrajine,
»ko se kote, da bo mir v Ori-
jentu. Danes se razprave o ab-
straktnih principih le minil. Kan-
tonska vlada govori za Kitajsko.
Če ji ne kaže dovoljno govoriti na
tej konferenci, toda ta konfe-
renca ne bo resila kitajskega
vprašanja.

Američki mestni delaveci so
prizadeti, da ne bo mogoče na-
semu državnemu departmantu di-
rektivno obravnavati s kantonovo
vlado, kajti američki delaveci žele
mir in razsoditev. Militaristični
klici v vseh delah so mogoče
zagovarjati potrebo stalne arme-
de tako dales, kot so Kitaj izroči-
v oprave Veliki Britaniji, Japonski
in Združenim državam, ker
hudo militaristi kazali na dejstvo,
da se nekoga dan dvigne tri klo-
pet deset milijonov Kitajcev.

Jasna Kitajska bo čevala in
čakala. Mogoče se pridruži ljud-
stvu v Indiji, Koreji in v vzhodni
Sibiriji pri oboroženi aktivnosti,
ki ji je washingtonska konferen-
ca definitivno odrekla vstop k
njenim sejam.

Kitaje se dobro zavedajo, da
je tajnik Hughes advokat, in da
je kot advokat primorski zapreti
oči napram faktom v Kitajski in
obravnavati s pekingško vlado, ki
je pod japonsko kontrolo, kakor
že zdaj obravnavata s vlado Keren-
skega v Rusiji. Kitaje bodo čaka-
li. Oni se zdaj prijazno smehlajo
sugestijam, ki prihajajo iz Belo
hiše in državnega departmanta,
da se knali sporazumimo glede
Kitajske po pekingški in tokijski
vladi, katerima pomagata brit-
ska in američka vlada. Kitaje
občutijo, da so jim Britje ravno
tako sovražni kot Japone, za to
so smehljajo pri poročilih, da bo
London njih zaveznik tukaj.

Beseda prihaja iz Indije, da je
Mahatma Ghandi, pozivajoč mo-
slime in Hinduse, da naj ne slu-
žijo v britski armadi, spravil v
nevarnost avtoriteto britiske kro-
ne. To naznana novo nevarnost
washingtontske konference. Mog-
oče je, da bo Vzrok v plamenu re-
volte, predno prito konferen-
niki z delom tukaj, in da bo Bri-
tanija se zopet oborodila in ho-
skušala pridobiti Japom, da ji
pomaga zdrobiti gibanje. Če Ja-
ponska odpodijo armado v Indijo,
mogoče izgubi svoj držaj na Si-
biriji in Koreji in svet bo razu-
mel humor, kaj pomeni sklicati
konferenco, da se razpravlja o o-
misljiti oboroževanja.

Za zdaj injavlja Kitajska s svo-
jo delavnostjo, kar je Rusija iz-
javila v formalni noti, da wash-
ingtonska konference nima avto-
ritete sklepsti o ljudstvih konti-
nentalne Azije, in da njeni inja-

**NEWYORŠKI SODNIK JE RAZ-
SODIL, DA JE KERENSKI
SE VEDNO VLADAR
KUSLJE!!!**

New York, N. Y. — (Federated Press) — Zvezni okrožni sodnik Martin D. Manton v Brooklynu je razsodil, da pravni zastopniki ruske sovjetske vlade nimajo pravice točiti v Združenih državah za posest dveh parnikov, katera je "ruski poslanik" Baknetjev prodal privatnemu lastnikom. Z drugimi besedili je sodnik razsodil, da sovjetska vlada sploh ne eksistira in da je Kerenski še vedno na čelu Rusije!

**SOVJETI SO HVALEZNI
AMERIČANOM ZA POMOC.**

Američka administracija je zado-
voljna sodelovanjem ruskih
oblasti.

**PRVI AMERIČAN PRESEKAN
NA MIJI.**

Riga, 6. okt. — Dr. Vernon L. Kellogg, profesor na stanfordski univerzi, ki se je mudil z Hooverjevim pomožnim moštvenim v Rusiji, je danes pričel in Moskve. Kellogg potuje v London. Njegovi vtiči iz Rusije so dobri. Rekel je, da je poležaj v volgiskih provincah še vedno slab in najbrž bo še slabši, ko enkrat pritične pravne snaku znamenje. Prizadeto prehvaljanje je še občutilo prvi mrz medenja dan septembra, ko se je pojavila dobro-
je in mrz burjo in kruški medje je zapadel prvi snog.

"Ruski v Samarji in Kazanu je
majstrob," je rekel dr. Kellogg.

"Na tisoče otrok je v silji potrebi.

Sovjetska vlada gre povod in v

vsekem oziru na roke Američenom

in zadnji so popolnoma zadovoljni

s sodelovanjem sovjetskih oblasti.

Mihail Ivanovič Kalinin, predsednik vseruskega centralnega izvrš-
evalnega odbora (sovjetski parla-
ment), je zelo pohvalil našo po-
možno akcijo.

Dejal je, da so

Američani s svojo podjetnostjo in

točnostjo prinesli dober pogled

Rusom. Rusi se sploh žudijo, kako

Američani hitro organizirajo vno-
stvar.

Dalje je povedal Kellogg, da ni
nobene nevarnosti, da bi sovjetti
zasegli američka živila. Vse govor-
ice iz gotovih virov, da se bodo
boljševiki polastili živil in z njimi
nasičevali rdečo armado, so praz-
no besedjenje. Pedati na vseh
američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

američkih vagoni so bili doslej
uedotknjeni in skladili z mate-
rialom so skrbno zastrašena. Rde-
či vojaki pomagajo američkim
enotam, kjer je potrebno pomo-
ći.

Načrti na vseh

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglavor po dogovoru. Kopisi se ne vratajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Leland Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

DOPISI.

Railroad Strike. — O delu v takojšnjih naseljih se ne morem povzeti. Dela je dovolj samo za domačine. Bliznje mesto Iron Mountain, kjer so relikti zgradil zelene rute in gradi tovarnar Ford, dalje svojo tovarno prav tako za dober napredok in nadaljati se je, da bo enkrat pravo industrijsko mesto. Drugače vse delo v tem mestu počiva. Sicer gradijo poslopja in tudi banka, kjer bodo gozovi interesni množili svoje bogastvo, niso pozabili. Vse to ne zadostuje, da bi dobili vsi delo in mnogo njih je, ki so klub blizujoči se zimi, se vedno na počitnicah.

Klub tej veliki brezposelnosti se je vrnil 1. oktobra vesela zavala v Iron Mountain. Poročil se je John Bernard z Hleda na Gorenjakem z gdč. Antonijo Riharičem iz Kranja na Gorenjakem. Poročenec želim obilo sreča. — John Fonda.

Cleveland, O. — Za zadnjo konvencijo so društva izvolila delegata skoraj splošno samo z imenom. Vsakemu je predlagal nekdo stavljal protipredlog in nekdo posredovalni predlog; nato je toliko "nekdo-tov" glasovalo za predlog in toliko za protipredlog. Dvomim, da bi imel zapisnik več dela s pisanjem imen delegatov, mesto "nekdo-tov". Ali se je morda kateri delegat bil da bi članstvo izvedelo njegovo delo? Člani so poslali delegate na konvencijo in bi tudi radi vedeli, kaj so delegacije predlagali; ali so samo čakali na dnevnico in ne spravili v pretres onega, kar so društva želela in jim naredila. Mislim, da je v korist delegatu, če se ve za njegovo dobro delo in v korist članstva, ako ve za delo delegatov. Kaj bi rekli državljanji, če bi se vodili tak zapisnik v parlamentarni zbornici. Tudi delegacije, ki so volili, bi kritizirali, ako bi ne prišla nujna imena v zapisnik.

Pri imenovanju mest za vršitev prihodnje konvencije je nekdo imenoval Cleveland in nekdo drug Collinwood. Collinwood je anektiran že več le k Clevelandu, ter tudi voli clevelandskog začasa. ima clevelandsko politično splošno upravo Clevelandu. Collinwood ni drugo kakor del Clevelandu in se imenuje okraj. št. 32 (prej št. 26.)

Tak delegat poslan od društva, da ga zastope na tako važnem mestu, ne ve niti kje živi. Delegat iz Chicago je na pr. predlagal, da se vrši prihodnja konvencija v Chicago, a drugi delegat je priporočal Cicer. Delegat iz Pittsburgha je predlagal Pittsburgh, drugi pa je bil za Allegheny.

Rojaki v Collinwoodu, če smo resno napredni, pustimo že enkrat pri podpisovanju krajevne imena ime Collinwood in poslužimo se pravilnega imena Cleveland. Izpustimo "Stop hundred and seventeen," ker živimo v mestu in ne na "Shore line." Imenujmo postajo 137, ulico Waterloo in East 156th Street, kar je pravilno.

Drugače smo se za časa konvencije prav dobro zabavali, le žal, da ni na St. Clairavenijenih pravilnih dvoran. Slovenski dom na Holmes ave, pa je, kar sem prej omenil v Collinwoodu, torej po imenju tukajnjih rojakov to ni v Clevelandu, dasiravno je samo pol ure vožnje na ulicih zelenih iz St. Clair Avenue 55 do E. 156, bližnje Slovenskega doma. — E.

LISTNICA NEUDRIŠTVA.

Warden, Ill., F. R. — Tisti oglas je že zelo stara reč in nima danes nobene vrednosti. Obrenite se na tvrdko Marshall Field & Co. State do Wahash St., Chicago, Ill.; Boston Store, State St., Chicago, Ill.; The Fair, State, Adams, Dearborn St., Chicago, Ill. Sploh tržijo vse departamente trgovine z omenjenim blagom, kateri je v Chicago par tucatov. Podrav!

SEST BOJNIH LADIJ VRZE NIH MED STARO ŠAPO.

Washington, D. C. — Šest starih bojnih ladij — tri oklopničice, križarka in dva monitorja — je oglašenih na prodaj v zvezni ladjedelnici v Philadelphia. La-

dje bodo prodane za staro žezlo.

Chamberlain je zdaj šek. Nastopal je dosledno proti delavskim interesom, kljub temu se ni mogel obdržati na svojem mestu. Tako se ni zgodilo samo njemu, ampak že mnogim drugim delavskim nasprotnikom pred njim. In taka usoda bo doletela še veliko delavskih nasprotnikov v bodočnosti. Vse to govori, da ne more noben posamezen človek ustaviti delavstva na njegovem pohodu proti končnemu cilju. Delavstvo gre naprej navzdol vsej oviram.

Kongres strokovne internacionale v Moskvi.

Piše William Z. Foster.

Copyright, 1921, by The Federated Press.

Rdeča internacionala strokovna unija, ki je v juliju 1. obdržala svoj prvi kongres v Moskvi, je del splošnega mednarodnega komunističnega gibanja. Druga veja tega gibanja so tretja internacionala (politična stranka), znaka komunistične organizacije in zveza komunistične mladine. Na kongresu je bilo 480 delegatov iz 41 držav. Organizacije, ki so bile zastopane na kongresu, stojijo iz splošnih državnih federacij, posameznih strokovnih in industrijskih unij ter organiziranih manjinskih skupin in nikjer pridruženih organizacij. Vse te organizacije stojijo po uradnem poročilu priljubljenih 17 milijonov članov.

Kongres se je vrnil v moskovskem Delavskem templu, krasnem poslopiju v sreču mesta ki je bilo prej zavabišče ruskega plemstva. Poslopje je zelo praverno za velika zborovanja.

Tekom dveh tednov zborovanja je bilo izvršenega veliko varstva.

Največji problem je bil, kakšne splošne faktike se naj nova mednarodna organizacija posluži, da pridobi zase organizirane delavce v vseh državah. Kakor zdaj stoji stvari, ima Rdeča strokovna internacionala stalno zastopano organizacijo v eksekutivni tretji internacionali in obranci tretje internacionala delegira svoje tri odbornike za strokovno internacionalo. Sindikalisti in anarhisti so zelo godinami nad tem zaključkom, ampak dosegli niso.

Kongres je posvetil velik del

svoje pozornosti delavski federali

v Italiji. Voditelji italijanske federacije so bili med začetniki Mednarodnega sveta strokovnih in industrijskih unij.

Predhodnika sedanjih italijev strokovne internacionale, ali od tistega časa so upresnili svoje stališča. Kljub različiom kongresa v Livornu, da se italijanska federacija priključi moskovski strokovni internacionali, piso

ta tega izvršili: Ravno narave: pri

čeli so bili tehnični emi-

sterdamski internacionali. Na

moskovski kongres so poslali re-

čaj delegatov, ki so pa imeli le

posvetovalni glas.

A se ta delegata so poslali pod

pritiskom. Spozra so italijanski

voditelji poslastili pridobiti Ru-

ssijo, da se kongres odloči in da se

vrši v Revalu ali v Stockholmumu

namesto v Moskvi. Ker niso mo-

gili dosegči tega, so končno prisli

na kongres, ampak ne kot de-

legat z vsemi pravili.

Bienchi, eden delegat, je pojavlje-

val, da njegovo avto je z Moskvo,

cochap se federacija pridruži

Amsterdamu; tako da enti vesi-

na italijanskih delavcev, toda

pomagati si ne morejo. Splošna

delavška federacija ni pravilno

zastopana zaradi tega, ker soci-

alistična stranka v Italiji se ni v

tretji internacionali. Drugi itali-

janski delegat Reposi, ki je

predstavljal revolucionarno

manjino več ko ene tretjine ča-

nov v italijanski Splošni delav-

ski zvezi, je odgovoril Bienchiju,

da je pri svojem pojasnjevanju

zamolčal glavne znamke, znak

da je italijanska organizacija iz-

ostala. Reposi je vstopil refor-

mistične voditelje, ki so jani na-

redili zmračjavo v italijanski so-

cindistični stranki in z tem zadr-

ali revolucionarni pohod prole-

tarijata v Italiji.

Kongres ni sprejel Bienchije-

vega pojasnil in je izdal mani-

fest na delavstvo Italije, da naj

ne poslušajo svojih voditeljskih

starin, temveč naj sami odločijo,

kam hočajo pripadati: v Am-

sterdam, kjer je sedež razredne

kooperacije, ali v Moskvo, kjer

je sedež revolucionarnega boja.

Tukajnji delavški voditelji so

prepričani, da se bodo napredni

italijanski delavci izrekli za Mo-

skvo.

Naziranje komunistov je, da morajo biti vse delavške organizacije v medsebojni tesni zvezi in funkcionirati morajo kot eden stroj s politično stranko na tem. Konsekventno so bili za direktno in organsko vez med političnim in industrijskim krilom mednarodnega gibanja.

Sindikalisti in anarhisti, katerih je bilo precej navzočih, posebno iz romanskih držav, so bili proti temu. Spela so bili strogi antiparlementarci, ker pa je boljševačna komunistična stranka povod pretesna množica naziranja o politični akciji, so bili priznani za kongres. Predlagali so temo kooperacijo med tretjo internacionalo in mednarodno strankovno organizacijo, toda brez rekinjih stikov. Kongres je pa z 285 glasovi proti 35 odobril komunistični princip sreče in naredil zaključek, da tudi član izvrševalnega odbora strokovne internacionale stalno zastopa na kongresu.

Kongres je vrnil v Moskvo, kongres tretega, komunistične internacionale vršil po starem ruskom običaju eno uro — včasi tudi tri ure — po določenem času. Lahko se reče, da bo strokovna internacionala pod vodstvom Lozovskija napovedovala in igrala važno ulogo v mednarodnem delavskem gibanju.

Na drugi strani se je kongres tretje, komunistične internacionale vršil po starem ruskom običaju eno uro — včasi tudi tri ure — po določenem času. Lahko se reče, da bo strokovna internacionala pod vodstvom Lozovskija napovedovala in igrala važno ulogo v mednarodnem delavskem gibanju.

Bojvoda D'Aosta je fašist.

London. — Brdojavka je spodola iz Rima, da se je bojvoda D'Aosta sodeloval italijanskemu kralju, zaposeljel s fašisti in te nacionalističnimi napetostmi v vseh ohrin podpira, da bi s pomočjo nekaterih generalov in častnikov prišel na prestol. Ozračje, ki je sedaj v Italiji, je tako, da vpliva na vojvoda, ki vidi veliko nezadovoljnost v državi, torej lepa prilika za pridobitev "večne slavne."

Na sv. Gori pri Gorici se bliži na marmornatem obelisku zapis "zmagovalca", vojvoda D'Aosta. Ta vojvoda se je upijal od slave in v "zmag", ki jih je prejel v preteklih letih da je v ozadju, a so revni vojski pretakali kri na Sv. Gori za njegovo slavo. Nič ni torej odnega, ce se državi s fašistično drhaljo pri ujetih nasiljih. Saj se pretaka kri revnega sloja, delavstva, torej bo njegovo početje samo nadaljevanje prejšnjih zdomov.

Velika socialistična zmaga na Svedskem.

Stockholm, 5. okt. — Končano tradno šteje glasov pri volitvah za nov parlament na Svedskem je pokazalo, da so socialisti dobili 106 mandatov v nižji zbornej, vladecemar so najmočnejša stranka zbornej. Ministrski predsednik Oscar von Sydow je vodil početje pod stavko z vsemi ministri vred in na krmilo vlade zopet stopilo socialisti, na čelu jim Branting, ki bo zopet ministrski predsednik. Nova vlada bo obstajala iz samih socialistov, kajti liberali ne marajo stopiti v vlado.

(Brantingovi večinski socialisti na Svedskem, ki so zmagali pri omenjenih volitvah, so pristaši Scheidemannove druge internacionale.)

Ogrska se je podala.

Pariz, 5. okt. — Ogrska vlada je pristala na zahtevo entente, da odstopi Burgenland Avstriji brez nadaljnega odpora. "Temps" je prejel poročilo iz Budapesta, da so ogrski vstavi priceli izpraznjovati sporno ozemlje. Na telo medavzroške komisije je ostalo vec sto ogrskih žandarjev v Odenburgu, da cuvajo red.

Trgovanje z opijem pred Ligo narodov.

Genf. — Pri zborovanju Lige narodov je prišlo do debati o trgovcu z opijem. Komisija je podala poročilo, da je pregledovanje v tem trgovovanju zelo težko in navezanzo z velikimi težkočami. Komisija je tudi predlagala, da bi se nadaljevalo s priskavo za preprečenje trgovnega z opijem.

</div

UDOVICA.

POVEST IZ 18. STOLETJA.

Napisal L. E. Tomič. Poslovenil Štefan Knava.

(Dalje.)

"Pomoči mišete pri Bogu!" je siknil s pridruženim glasom. "Z omadeževano dušo se hočete približati Bogu! Ako vam umrje hčerka, ste vi njena morilka, ker vi ste uničili njeni mislo življenja. Ali ne veste, kaj pravi ljudska sodba o ubijenih? Na večala ž njam! To je beseda, ki jo rabi ljudstvo. A božja sodba je še strašnejša, ker je večna!... Pomirite se z Bogom, očistite svojo dušo vsega greha in potem šele stopite skesanu pred božje obliče obliče in ga poprosite pomoci!"

Te besede so potrie Gito. Obetala je duhovnici, da storii vse, kar bo zahteval od nje, samo da se resi groznih muk vesti, ki jo je pridela grizti. Z nedoljivo silo je obvladal duhovnik Gito. Odšla je od njega, a ne s svobodno voljo, temveč uklanjena v verigo njegovih besedi in njegovega vpliva.

Komaj je pričakala, da je napočilo jutro. Skesanu v dno duše in vsa potira nad včerajšnjim dnem je šla Gita v cerkev sv. Katarine. Tukaj se je spovedala, bila pri sv. maši in se obhajala. Potem je obšla vse mesne cerkve in v vsaki je klečeč molila pred oltarji za zdravje svojega otroka.

Okoli poldneva se je vrnila domov. Poleg Jelenine postelje je sedela sodnikova, a poleg nje je stal Rochelle, ki je razlagal sodnikovi potihem, kako nastaja in se razvija bolezen, na kateri boleha Jelena.

S svečanim mirom na obliju je vstopila Gita v sobo, ter je, ozrla se na zdravnika, vprašala:

"Kako je?"

"Enake, madame!" je odgovoril zdravnik. "S to bolezni je vedno dolga borba, a uspeh ne poteka."

"Bog pomore!" je rekla Gita mirno.

"To se ve, da brez Boga ni nič, ali radi tega mi treba zanemariti mojih zdravil," je rekel doktor, malo ušalen v svojem samoujubju. "Gospica naj jemlje zdravila, kakor jih je včeraj."

Ko je zdravnik odšel, je pripovedovala Gita sodnikovi, kako jej je lahko pri duši in da trdno upa, da Jelena ozdravi. Ali bolzen se ni dala takoj hitro pregnati. Jelena je shujšala, da je bila sama kost in kost.

Ko sta nekoč sedeli mati in Magdalena pri bolnični postelji, je spregovorila Magdalena: "Tako bo izgledala Jelena, kadar bo stara babica."

In v resnici ni bilo nobene sledi na bolnici, da je mlada dekleka. Kdor je ne bi poznal, bi govoril misil, da leži v postelji kaka starka.

Nekega dne je zdravnik obvestil Gito, da na stopu kriza, odločilna čas, kjer prehaja bolnik v smrt, ali pa se vrada k zdravju. Gita je ves dan premolilla v cerkvi, dajala za maše, da bi Jelena ozdravila. Sporočila je tudi patru, prosed ga, da se v svojih molitvah spomni Jelene. Zgodaj zjutraj, da je imel priti Rochelle v povedati, kako se je zasukalo bolnično zdravje. Gita ga je prisankovala z največjo nestrpnostjo. Postala je tako nemirna, da je poslala ponj. Francoz je takoj prišel.

"Ah, povejte, ekselencia!" je rekla Gita zdravniku, ter ga prijela za obe roki. "Morala sem poslati po vas... vi ne veste, kako me muči ta življostna negotovost!"

"Počakajte še malo časa, madame!" je miril zdravnik Gito, gledajoč postrani Jeleno, ki je uprla nem pogled v njega. "Tako budem videti."

Rochelle je pristopil k bolnici, dejal potipal ſilo ter jo pazno gledal... Kakor da že ni na čistem, je pričel štetni udarec žile, govoreč polglasno un, deu, tri, tri itd. To vse je trajalo samo nekaj hipov in Giti je bilo, da zbesni od nestrpnosti.

Naenkrat se je obrnil zdravnik proti Giti ter rekel s svečanim izrazom na obrazu:

"Bog, Rochelle in milost..."

"Kaj! govorite!" je vprašala Gita trepetajoča.

"So premagali bolezen... Kriza je srečno premagana," je odgovoril Rochelle zmagonosno.

"Ah, hvala ti Bog!" je zaklicala glosno Gita, dvignivila sklenjeni roki proti nebnu. "In vam tudi, doktor!" Tako je bila, veradoščena vseledi zdravnikove izjave, da mu je poljubila preje roke, preduje je to mogel zabraniti olikani Francoz.

"Ali, madame!" je dejal zdravnik ter umaknil roko, pa pričel dalje govoriti o Jelenini bolezni. "Tako je, kakor sem rekel. Kriza je srečno premagana, ali sedaj je tudi skrbeti za bolnico... Skrbeti se mora, da ne postane iz te bolezni kaka druga... Prva nevarnost je odstranjena, ali bitka še ni dobljena na vseh črtah. Gospica je zelo oslabljena..."

Gledati moramo, da se jej moči povrnje... Ko si toliko opomore, da bo mogla zapustiti posteljo, se odpeljete ž nja na deželo... Tam je boljši zrak, tam dobi teka do jedi, gorški zrak... okrepi jenje žive... Upam, da jo pripeljete v Zagreb zopet polno in rudečo kakor ja-holk..."

Gita je bila presrečna, da je minula snurna nevarnost za njeno dete. Zahvaljevala se je Bogu v molitvi, da darovati maše, delila obilo milostilne, postila se in opravljala druga pobožna dela, saj da bi čim bolj pokazala svojo hvaležnost napravnemu Bogu, ki je real hčer od smrti, a njo od težkih, neznošnih duševnih muk.

Kljub svoji mladosti Jelena ni hitro okrevala zelo počasi se jej je vršalo zdravje. Sele čez dva tedna se je moglo opaziti, da jej je še mnogo boljše. Občutila je tek za jed, oko jej je postal težje, in na obliju se je vršalo izraz mladosti.

Enkrat je zaselela Jelena, da se pogleda v zrcalo, in ga jej mati ni hotela dati, boječ se, da bi se dekleka mogla vznemiriti in tako škodovati svojemu zdravju.

"Božje je, da ne vidis, draga dete!" je rekla Gita. "Kadar boš boljša izgledala, ti dam zrealo."

"Kaj, tako slabo izgledam?" je vprašala Jelena.

"Slabo izgledaš, draga dete... Razkajostila bi se, če bi se videla v zrealu. Bolezen je bila dolga, nevarna... Boga zahvali, da si ostala še živala."

Dekleka je pogledala mater ter napol zapri oči. Materinih besed ni mogla razumeti.

"Ah, ne misli na to... Nevarnost je minula in ti ozdravil skoro," je pristavila Gita.

Jelena se je tretji teden vidno zboljšala. Gospod Rochelle ji je dovolil, da sme ustati iz postelje ter sedeti v naslonju.

Ko je prvč vstala iz postelje, je zaselela Jelena pogledati se v zrealu. Ženska radoščnost je zmagnala. Podpirana od matere in Magdalene je stopila k zrealu in vstrailila se je sama sebe. Na prvi hip je pomislila, da takina, kakor je sedaj, ne bi ugajala nobenemu in tudi ne njemu.

Gita jo je takoj odvedla od zrealu. Do hi bilila, da boda pogled v zrealu tako deloval na deklico, ne bi je bila sprovela pruden. Jelena je sedaj že boljša izgledala, a vendar se je razjokala sama nad seboj. Kaj bi se bilo zgodilo takrat, ko je prvč zaselela, da se pogleda v zrealu.

"Ne jokaj, dušica!" jo je tolatala mati. Sedaj zelo dobro izgledaš in hač že boljši... sa, mo potolažena bodi."

Ves mesec po spovedi je prihajal rekton v Gittino hišo ter imel še njo duhovne vaje... Truba je s korenino odstraniti pleve, ki se je zarastel v vaši duši!" Je je govoril temati, po je vsek dan po dve uri čital in razlagal Gitti življenje svetnikov, sv. pismo in molil skupno z njo k Bogu. Gita ga je poslušala s slopo pokonsidino, a te duhovne vaje so ji ugaiale, ker ni bila še odstranjena vna ka nevarnost od njene htere".

Gospod Rochelleju niso bili po godu patrovi obiski. Rajili bi bili videti, da mati skrbi za bolnico, nego da posluša jesnitov hauke in pridige.

"A prosim vas, madams!" je reklo nekoč Rochelle, ko je Magdalena poskusila dati zdravila Jeleni in se je doktor zelo razjelil med taga. "Čemu so ti patrovi obiski? Saj niste nuna, niti ni takaj samostan, rajili bi mal, da pogledate k bolnici, če dobiva ob pravem času zdravila."

"To je moja stvar, excellency!" je odgovorila Gita... Vsak kristjan ima velike dolžnosti proti Bogu."

"Jutri vendar ne postanete svetnica!" je spregovoril doktor ter se je poslovil od Gite po rogljivim smachom.

Celi štirinštiri so minuli, da se je Jelena toliko opomogla, da so jo mogli odpeljati na deželo. Temu se je samo radovala, ker je upala, da se ji v zdravem, svetem zraku mnogo preje povrne prejšnja moč, nego tu med pustnim mestnim zidovjem.

Gita se je odpravila na daljšo bivanje na deželi in zato je dala tjakaj odpeljati več reči: Milila je ostati do zime, in sedaj je bila že maj. V kratkem času je preživela v mestu toliko neprilik, da se je njeni duši zaselela miru.

Dva dneva, predno so oddile, je šla Gita k patru naznanih na svoj odhod in se priporočil njenim molitvam.

"Vsak dan se bom", je obeta pater... spominjal v molitvi vas in vaših otrok... A mislite tudi vi na Boga in na hvaležnost napram njemu... Mogočni vam je izkazal milost, izvanredno dobro... Vi to sami najboljše veste!"

"Vedno mu bom hvaležna!" je obetala Gita s svečanim glasom.

"Ali ne samo v besedah, temveč tudi v dejaniju", je prekinil jesnit hitro... Ali niste še misili na to?"

"Govorite... svetujte in... poslušala vas bom!"

"Eh, dobro!... Moja dolžnost je, da vam opozormim na to. Sveta navada v naši edino rešilni cerkvi je, da se verniki zahvaljujejo Bogu za milosti in takim dobrim delom, kakor so milostilne objuge..."

"Kaj bi bilo Bogu najljubše, da storim?" je vprašala Gita naglo.

"To kar se vam zdi najtežje", je odgovoril Jesuit z svetim glasom.

"Nič se mi ne zdi težko, da se zahvalim Bogu", je rekla Gita nepremiljeno.

"Sterite kako obljubo!"

"Kakšno?"

"Večnega udovščitva! Obljubite se, da ostane vдовca, dokler živite!" je govoril Jesuit v skorozapovedujočem glasom.

Gita je območnikila ter prebledela. Na kaj takega ni bila pripravljena.

"Vidi se mi, da se vam zdi težka takšna obljuba... Tem ljublji bo Bogu, kakor sem že rekel. Ravno vaša želja po zakonu je edin vzrok vsej vaši veliki nesreči, ki vas je zadela, in ki more postati se večja... Nič ni bolj naravnega od vas, nego obljuba udovščitva."

"Dovelite mi, oče, dan premisleka", je prosila s tihim negotovim glasom.

"Premisleka... ha, ha!" se je nasmejal poglorljivo, da je Gita vstreptala pred tem smachom.

"Kaj naj pomeni premisliti, kadar gre za božno obljubo? Pogajati se z Bogom, hoceliš toliko, ali samo toliko. Kako nedostojno je to, go-spa!"

"Dobre, napravim to obljubo... v vsa roke..."

"Takoju južri, ašo hočete..."

"Torej jutri... Pričakovati vas bom," je rekel pater zadovoljno.

"Želite še kaj, čestiti oče?"

"Tudi Jelenu morate obljubiti."

"Nerazumem tega," je rekla Gita.

"Zaobljubiti jo, da ostane devica", jej je razjasnil jesnit.

(Dalje prihodnji)

Spomini na leta 1914 - 1920.

M. Ratnik.

(Dalje.)

Neven, zakaj ravno z belgradsko vlado ni bilo mogoče dobiti nobene zvezce. Češka legija je imela v tem času celo dobro zvezo z domovino. Vsakdo je misil, da nas prej ali slej postiže na fronto, če ne zlupa, pa s silo; da smo se temu protivil, vseklikar lahkotno razlagal razna razbojništva. Ravno ti razbojniki so bili potem, ko je prišla v Vladivostok s polnimi rokami prstanov. Ko ga je nekdo spoznal in vprašal, če so kaj kričejo žrtve, ko jih je jemal prstan in s čim jih je ubil v kateri ulici, je začel pripovedovati, in hladnokrvno razlagal razna razbojništva. Ravno ti razbojniki so bili potem, ko je prišla v Vladivostok misija, "posteni".

tizanski odred; polk vojvode Vojskarja; konjenički odred Džudžilova; odred Bratina in še več drugih odredov, kateri so imeli samo eden cilj, to je naropati si toliko, da bi lahko živel. Nosili so polne roke prstanov, zlate ure, spore na škornjih in težke pogone na ramah.

Marsikaterega Rusa, ali koga drugoge je vuela noč, če je imel zlato ure ali prstan ali pa ako so sluhili, da ima mnogo denarja. Slišali sem pogovor, ko je eden takšen razbojnik prišel v Vladivostok s polnimi rokami prstanov. Ko ga je nekdo spoznal in vprašal, če so kaj kričejo žrtve, ko jih je ušel v kateri ulici, je začel pripovedovati, in hladnokrvno razlagal razna razbojništva. Ravno ti razbojniki so bili potem, ko je prišla v Vladivostok misija, "posteni".

Zajedaloči. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Večano. Stano s poštino vred \$1.75.

Zakon biogenesije. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako si leherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divjadih prednikov. S slikami. Večano. S poštino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, na tri dolarie poštnine prosta.

Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Alci, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

VALE KNJIGE.

Zajedaloči. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Večano. Stano s poštino vred \$1.75.

Zakon biogenesije. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako si leherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divjadih prednikov. S slikami. Večano. S poštino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, na tri dolarie poštnine prosta.

Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Alci, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

Želodčni Neredit, Nervoznost, Nečista Kri in Slaba Cirkulacija</